VERTELCYCLUS WEEK 3: BOUWEN

VERSIE 2 (18-09-2015)

Provincie Oost-Vlaanderen
Voor ieder van ons
Vlaams Fonds voor de Letteren

BOEKEN:

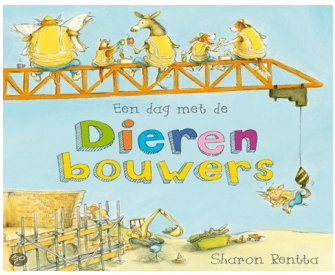

Titel: Een dag met de dierenbouwers
Auteur: Sharon Rentta
Jaartal: 2013
Uitgeverij: Leopold, Amsterdam

➢ WERELDWOORDEN:

Architect: een architect bedenkt hoe nieuwe gebouwen (huizen) eruit gaan zien. En hoe ze moeten worden gebouwd. (blz. 6)
Metselen: iemand die metselt, bouwt een muur van stenen. Met cement plakt hij de stenen aan elkaar. (blz. 10)
Loodgieter: een loodgieter repareert buizen in huis, bijvoorbeeld de waterleiding of de buizen van de verwarming. Loodgieter is een beroep. (blz. 14-5)

Blz. 8-9 overslaan (strip), overal mag je de tekst een beetje inkorten

---

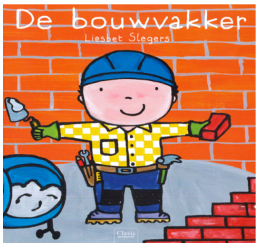

Titel: De bouwvakker
Auteur: Liesbet Slegers
Jaartal: 2013
Uitgeverij: Clavis

➢ WERELDWOORDEN:

Gereedschap: dat zijn voorwerpen die je nodig hebt om iets te maken. (blz. 6-7)
Stelling: Een stelling is gemaakt van buizen en planken. Een bouwvakker kan hierop staan als hij hoog moet werken. (blz. 6-7)
Baksteen: bakstenen zijn blokken gebakken klei. Daarmee worden huizen gebouwd. De stenen worden dan op elkaar gemetseld. (Woord op blz. 17, Prent blz. 21)

Dit boek mag heel wat ingekort worden.

VOORBEREIDING:

- Pas de teksten aan waar nodig.
- Kleef post-itnotes met de definities van de doelwoorden op de bladzijden waarop die doelwoorden in de tekst staan. Zo vergeet je er later geen aandacht aan te besteden tijdens het vertellen. Je kan ook post-itnotes in het verhaal kleven met daarop de vragen die je aan de kleuters zeker wil stellen tijdens het lezen.
- Zoek op welke prenten de doelwoorden afgebeeld staan. Gebruik deze prenten op dag 2/4 wanneer de kleuters de magische woorden op de prenten moeten zoeken.

DAG 1: HET THEMA TOT LEVEN BRENGEN

Activeer de voorkennis van de kleuters rond het thema 'bouwen' reeds in een eerdere activiteit. Enkele opties:
- Toon foto's van een huis dat gebouwd of verbouwd wordt in de directe omgeving van de school, en bespreek met de kleuters wat daar volgens hen gebeurt en waarom.
- De kleuters maken kennis met een poppenfamilie die aankomt in België. De kleuters kunnen zelf namen verzinnen voor de poppen, hun herkomstverhaal. Maar waar moeten ze naartoe? De poppen zoeken een huis. Kunnen de kleuters een huis voor hen maken? (Kleuters experimenteren hiermee in de hoek.) Je neemt dit verhaal regelmatig opnieuw op tijdens de themaweek bouwen (en je kan hiermee verdergaan in de themaweken rond verhuizen en water uit de kraan). Je geeft de kleuters daarbij telkens nieuwe uitdagingen: nu hebben de poppen al een huis, maar er is licht nodig, water, meubels. Misschien willen de poppen ook buren. Of een tuin? Of wonen ze liever in de stad? (idee van de onderwijsdienst van de stad Gent)

DAG 1: HET VERHALEND PRENTENBOEK EEN EERSTE MAAL VERTELLEN

DOELSTELLINGEN

- ✓ Woorden en bijhorende concepten verwerven
- ✓ Verhaalbegrip

MATERIAAL:

- ✓ Het boek 'Een dag met de dierenbouwers'
- ✓ Doosje met magische woorden
- ✓ Prenten van de magische woorden (12. Architect, 13. Metselen, 14. Loodgieter)

GROEPERING:

Volledige klas

VERLOOP: 15 min

MOTIVATIE 3 min

FASE 1: INTRODUCTIE MAGISCHE WOORDEN

Introductie magische doos met prenten van de drie magische woorden van de dag.
Je geeft zelf de definitie van elk woord, en stelt één vraag over de prent: zie vragen achterop prent. Verwijs naar eerdere ervaringen van de kleuters.
Hang de prenten op.

FASE 2: BOEKSNUFFELEN

Verhaal: kaft, titel en auteur

FASE 3: INTRODUCTIE LUISTEROPDRACHT

Optie 1: de kleuters moeten hun hand omhoog steken wanneer ze een magisch woord horen.

Optie 2: de kleuters krijgen als luistertaak bij het lezen de vraag wat de bouwers aan het bouwen zijn. Die vraag moeten ze na het lezen beantwoorden.

VERHAAL MET VOORSPELVRAGEN 7 min

Sta stil bij de magische woorden in de tekst: herhaal de definitie en verwerk ze in het verhaal.

Voorspelvragen, bijv.
- Wat zijn de bouwers aan het doen?
- Wat is ezel aan het doen?
- Wat zou er nu weer mis gaan?

! Blijf niet stilstaan bij de kadertjes met het eten dat de bouwers eten.

VERWERKING 5 min

FASE 1: TWEE EENVOUDIGE VRAGEN OVER HET VERHAAL

1. Wat zijn de bouwers aan het bouwen? *Een droomhuis voor de pinguïns. Met een zwembad, schaatsbaan, glijbaan enzovoort.*
2. Wie zijn de bouwers? *Ezel. De metselaar. De loodgieter. De Architect. De timmerman.*

! Als ondersteuning bij **vraag 1** kan je door het prentenboek bladeren. Voor **vraag 2** kan je teruggrijpen naar de prent waar alle bouwers op worden voorgesteld (blz. 2-3).

FASE 2: UITGEBREIDE HERHALING VAN DE MAGISCHE WOORDEN

Herhaal voor elk magisch woord met behulp van de prenten de definities, stel eenvoudige vragen, en verbind het woord met het boek.

Sluit af met een gesprek rond de eigen ervaringen bij een of meerdere magische woorden.

DAG 2: HET VERHALEND PRENTENBOEK EEN TWEEDE MAAL VERTELLEN

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten diepgaander verankeren
- ✓ Nadenken en redeneren
- ✓ Verhaalbegrip: diepgaander inzicht
- ✓ Spreken

MATERIAAL:

- ✓ Het boek 'een dag met de dierenbouwers'
- ✓ Prenten van de magische woorden (12, 13, 14)

GROEPERING:

Deze activiteit gebeurt in een kleine homogene groep van 6 tot 12 kleuters.

VERLOOP: 19 min

MOTIVATIE 5 min

FASE 1: BEKNOPTE HERHALING VAN DE MAGISCHE WOORDEN

De ko toont de prenten van de drie magische woorden. Ze herhaalt de definities en stelt enkele eenvoudige vragen. Zie vragen op prenten.

FASE 2: ZOEK DE MAGISCHE WOORDEN IN HET VERHAAL

De kleuters zoeken de magische woorden op enkele prenten uit het verhaal.
Bespreek wat er gebeurt (hang hier een post-itnote).

FASE 3: INTRODUCTIE UITDAGENDE VRAAG

De kleuters krijgen nu al de vraag te horen die ze na het lezen moeten beantwoorden:

Is ezel wel een goede helper? Wanneer wel? Wanneer niet?

(De kleuters mogen deze vraag voor het lezen nog niet definitief beantwoorden.)

VERHAAL MET UITDAGENDE VRAGEN 8 min

Gebruik de **aangepaste tekst** van het verhaal (zie prentenboek)!

Vraag regelmatig of Ezel een goede helper is. Op die manier bereid je de uitdagende vraag voor.

Pagina met post-itnote: vraag de kleuters om hier zelf te vertellen wat er gebeurt (met gebruik van de magische woorden) – antwoord kleuters samenvatten en verder lezen.

VERWERKING 6 min

FASE 1: UITDAGENDE VRAAG OVER HET VERHAAL

De ko stelt volgende uitdagende vraag:

1. Ezel wil helpen maar het lukt niet altijd zo goed. Wat gaat niet goed? *Metselen. Met de bulldozer rijden.* Waar is hij wel goed in? *Ezel is heel sterk. Hij kan zware dingen dragen.* Wat voor soort klusjes doet hij dan? *Klusjes waar je heel sterk voor moet zijn. Zware dingen tillen. Dingen naar binnen dragen.*

! Je kan verwijzen naar de prent waarop ezel allerlei dingen naar binnen sjouwt. Laat de kleuters navertellen wat hij allemaal kan dragen. Vraag of de kleuters ook zo sterk zijn. Kunnen ze dit ook allemaal dragen?

DAG 2: HET SORTEERSPELLETJE

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten diepgaander verankeren
- ✓ Nadenken en redeneren
- ✓ Spreken

MATERIAAL:

- ✓ Prenten van de magische woorden (12, 13, 14)
- ✓ Sorteerkaarten 3.1 tem 3.10 voor het sorteerspelletje

GROEPERING:

Deze activiteit kan zowel in kleine als grote groep. Je kunt dit ook tweemaal doen: eerst in kleine groep en dan pas in grote groep: de kleuters uit de kleine groep krijgen zo meer zelfvertrouwen om in de grote groep het woord te nemen.

DAG 3: HET INFORMATIEF PRENTENBOEK EEN EERSTE MAAL VERTELLEN

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten verwerven
- ✓ Verhaalbegrip

MATERIAAL:

- ✓ De vertelplaten/het boek 'de bouwvakker'
- ✓ Prenten van de magische woorden (15. Gereedschap, 16. Stelling, 17. Baksteen)
- ✓ Voor het flapjesspel: prenten van de magische woorden: 12-17, 3, 7.

GROEPERING:

Volledige klas

VERLOOP: 17 min

MOTIVATIE 3 min

FASE 1: INTRODUCTIE MAGISCHE WOORDEN

Introductie magische doos met prenten van de drie magische woorden van de dag.
Je geeft zelf de definitie van elk woord, en stelt één vraag over de prent: zie vragen achterop prent. Verwijs naar eerdere ervaringen van de kleuters.
Hang de prenten op

FASE 2: BOEKSNUFFELEN

Informatief boek: genre, kaft, titel en auteur

! Aanvullende vragen:

- Hebben jullie al eens een bouwvakker zien werken? Zag die er ook zo uit als op de kaft van het boek? Weten jullie al wat ze zouden maken met de bakstenen? We gaan veel leren over wat de bouwvakker doet in dit verhaal!

FASE 3:INTRODUCTIE LUISTEROPDRACHT

Optie 1: de kleuters moeten hun hand omhoog steken wanneer ze een magisch woord horen.

Optie 2: de kleuters krijgen als luistertaak bij het lezen de vraag wat de bouwers aan het bouwen zijn. Die vraag moeten ze na het lezen beantwoorden.

VERHAAL MET VOORSPELVRAGEN 7 min

Voorspelvragen, bijv. 'Wat zal er nu gebeuren? Wat zullen ze nu doen?'

Verbind de informatie met eerdere activiteiten/gebeurtenissen in de klas. Sta stil bij de magische woorden in de tekst: herhaal de definitie en verwerk ze in het verhaal.

! Sta zeker eens stil bij de architect (blz. 9 - vertelplaat 11). Vraag of de kleuters nog weten wie dit is. Was er ook een architect in het vorige verhaal?
Sta daarnaast ook stil bij het verschil tussen een 'ladder' en een 'stelling'. Toon op de prent (blz. 6 - vertelplaat 9) dat deze niet hetzelfde zijn, maar wel op elkaar gelijken.

VERWERKING 7 min

FASE 1: TWEE EENVOUDIGE VRAGEN OVER HET VERHAAL

Ko: 'Nu hebben we veel bijgeleerd over de bouwvakkers en wat ze allemaal doen.'

1. Wat bouwen de bouwvakkers hier? *Een huis.*
2. De bouwvakkers gebruiken veel gereedschap en machines om het huis te bouwen. Welke hebben jullie onthouden? *Een hamer. Een betonmolen. Een bulldozer. Graafmachine.*

! Blader doorheen de prenten om de kleuters te helpen.

FASE 2: UITGEBREIDE HERHALING VAN DE MAGISCHE WOORDEN

Herhaal voor elk magisch woord met behulp van de prenten de definities, stel eenvoudige vragen, en verbind het woord met het boek.

Sluit af met een gesprek rond de eigen ervaringen bij een of meerdere magische woorden.

FASE 3: FLAPJESSPEL

Kies voor het flapjesspel uit prenten 12-17.
Voeg zeker ook toe:
7 Schuilplaats: Is een huis ook een schuilplaats?
3 Volwassen: Zijn de bouwvakkers volwassen?

DAG 4: HET INFORMATIEF PRENTENBOEK EEN TWEEDE MAAL VERTELLEN

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten diepgaander verankeren
- ✓ Nadenken en redeneren
- ✓ Verhaalbegrip: diepgaander inzicht
- ✓ Spreken

MATERIAAL:

- ✓ De vertelplaten/het boek 'de bouwvakker'
- ✓ Prenten van de magische woorden (15, 16, 17)

GROEPERING:

Deze activiteit gebeurt in een kleine homogene groep van 6 tot 12 kleuters.

VERLOOP: 19 min
MOTIVATIE 5 min
FASE 1: BEKNOPTE HERHALING VAN DE MAGISCHE WOORDEN
De ko toont de prenten van de drie magische woorden. Ze herhaalt de definities en enkele eenvoudige vragen. Zie vragen op prenten.
FASE 2: ZOEK DE MAGISCHE WOORDEN IN HET BOEK
De ko neemt het boek erbij. De kleuters zoeken de magische woorden op enkele prenten uit het verhaal. Bespreek wat er gebeurt. (Plak een post-itnote op deze prenten.)
Fase 3: introductie uitdagende vraag
De kleuters krijgen nu al de vraag te horen die ze na het lezen moeten beantwoorden: Waarom is een bouwplaats zo gevaarlijk? (De kleuters mogen deze vraag voor het lezen nog niet definitief beantwoorden.)

VERHAAL MET UITDAGENDE VRAGEN

8 min

Speel in op de interesses van de kleuters. Verwijs ook naar zaken die reeds aan bod kwamen gedurende de week.

! Schenk aandacht aan de gevaren die er zijn op de bouwplaats.

Pagina met post-itnote: vraag de kleuters om hier zelf te vertellen wat er gebeurt (met gebruik van de magische woorden) – antwoord kleuters samenvatten en verder lezen.

VERWERKING

6 min

FASE 1: UITDAGENDE VRAAG OVER HET VERHAAL

De ko stelt volgende uitdagende vragen:

1. 'Op de bouwplaats is het soms erg gevaarlijk. Waarom is het gevaarlijk? *Er zijn grote machines. Er kan iets vallen.* Wat moet een bouwvakker zeker aan hebben voor de veiligheid (opdat ze zich geen pijn zouden doen)?' *Een helm. Een speciale (veiligheids)bril, handschoenen, fluovestje.*

! Bekijk even enkele platen om op te frissen wat er allemaal gevaarlijk kan zijn.

DAG 4: HET SORTEERSPELLETJE

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten diepgaander verankeren
- ✓ Nadenken en redeneren
- ✓ Spreken

MATERIAAL:

- ✓ Prenten van de magische woorden (15, 16, 17)
- ✓ Sorteerkaarten 3.11 tem 3.22 voor het sorteerspelletje

GROEPERING:

Deze activiteit kan zowel in kleine als grote groep. Je kunt dit ook tweemaal doen: eerst in kleine groep en dan pas in grote groep: de kleuters uit de kleine groep krijgen zo meer zelfvertrouwen om in de grote groep het woord te nemen.

! Vestig bij het sorteerspelletje aandacht op de verschillen tussen trap – ladder – stelling!

DAG 5: DE BOEKEN VERGELIJKEN

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Transfer van de magische woorden en de bijhorende concepten naar een andere context (Het andere boek - een drama-verhaal)
- ✓ de magische woorden consolideren (verder inoefenen)

MATERIAAL:

- ✓ Het boek (met de aangepaste tekst) van 'een dag met de dierenbouwers'
- ✓ De vertelplaten/boek 'de bouwvakker'
- ✓ Prenten van alle magische woorden (12, 13, 14, 15, 16, 17)

GROEPERING:

Fases 1, 2 en 3 gebeuren met de volledige klas. Fase 4 gebeurt in een hoek.

VERLOOP: 12 min

FASE 1: DE BOEKEN VERGELIJKEN 4 min

- De Ko toont de kaft van het **verhaal** 'een dag met de dierenbouwers' en stelt volgende vragen:
  - 'Zien jullie ook een stelling op deze kaft? Wat is dat nu weer, een stelling?'
  - 'Gebruiken de bouwers bij ezel ook gereedschap? Welke herken je?'
- Toon ze dan ook nog eens de prent op **blz. 2-3** waar alle bouwers op staan en vergelijk dit met de kaft van het infoboek.
  - 'Is ezel veilig genoeg gekleed? En de rest van de bouwvakkers? Wat is anders? Wat hetzelfde? *De bouwers bij ezel hebben geen handschoenen en geen riem, maar wel een helm en een fluovestje. De graver heeft wel oorbeschermers.*

! Wijs op de graver met zijn oorbeschermers en de loodgieter en steigerbouwer met de riem als de kleuters dit niet meteen zien.

Het vergelijken hoeft helemaal niet zo lang te duren. Als je merkt dat de kleuters afhaken, schakel dan over naar een andere opdracht.

FASE 2: UITBEELDSPELLETJE 8 min

De ko vertelt dat ze de magische woorden zal **uitbeelden** en dat de kleuters dit moeten **raden.** Wanneer ze het geraden hebben, herhaalt de ko de **definitie** nog eens. Achter ieder geraden magisch woord beelden de kleuters het zelf nog eens uit:

! De magische woorden mogen uitgebeeld worden in willekeurige volgorde.

- **Baksteen**: doe alsof je iets heel zwaars aan het dragen bent
  →Geraden? - Herhaal de definitie
  - Laat nu de kleuters dit doen!
- **Metselen**: doe alsof je een muurtje metselt
- **Loodgieter**: doe alsof je buizen aan elkaar draait, draai kranen open en kijk naar de leidingen
- **Architect**: doe alsof je een groot plan hebt en dit moet tekenen
- **Stelling**: doe alsof je ergens op klimt

! Maak het wat eenvoudiger door een verhaaltje te vertellen rond het uitbeelden (bv. Loodgieter: "Ik ben vandaag gebeld geweest door Ezel, je weet wel, uit ons verhaal? Hij zegt dat de leidingen van zijn bad niet goed meer werken en ik moet die komen herstellen. Ik zal dat maar eens doen! (beeld dan uit of je ze herstelt) Ra, Ra, wie ben ik?"
Pas dit vooral toe wanneer de kleuters moeite hebben met het te raden zonder geluid.

Omdat het magisch woord **gereedschap** moeilijk is om uit te beelden, kan de ko verschillende soorten gereedschap **tekenen**.

FASE 3: HOEKSPEL

Vliegenmepperspel

EXTRA TIPS BINNEN HET THEMA

- **Uitstapje/prentzoektocht:** neem de kleuters mee op een wandeltocht. Laat ze foto's nemen onderweg van de dingen die ze herkennen uit het boek. Misschien komen ze wel een stelling of een echte werkman tegen?
- **Poppenfamilie als rode draad:** De kleuters maken kennis met een poppenfamilie die aankomt in België. De kleuters kunnen zelf namen verzinnen voor de poppen, hun herkomstverhaal. Maar waar moeten ze naartoe? De poppen zoeken een huis. Kunnen de kleuters een huis voor hen maken? (Kleuters experimenteren hiermee in de hoek.) Je neemt dit verhaal regelmatig opnieuw op tijdens de themaweek bouwen (en je kan hiermee verdergaan in de themaweken rond verhuizen en water uit de kraan). Je geeft de kleuters daarbij telkens nieuwe uitdagingen: nu hebben de poppen al een huis, maar er is licht nodig, water, meubels. Misschien willen de poppen ook buren. Of een tuin? Of wonen ze liever in de stad? (idee van de onderwijsdienst van de stad Gent)
- **Mijn droomhuis (vanaf dag 1)**: aansluitend aan het thema rond 'bouwen', kan je de kleuters vragen wat hun droomhuis is en hoe dit droomhuis eruit ziet. Laat de kleuters hun droomhuis tekenen. Je kan sommige kleuters ook legoblokjes laten gebruiken. Lijkt hun droomhuis op dat van de pinguïns?
- **Een timmerhoek:** Wil je een timmerhoek, maar twijfel je een beetje omwille van de risico's? Tips op: http://riscki.khleuven.be/Avontuurlijke-activiteiten/Avontuurlijke-activiteiten-met-gevaarlijke-voorwerpen
- **Fantasiespel:** Het is leuk om de hoeken in te richten voor fantasiespel! Voorzie in de constructiehoek met bouwplannen zodat de kleuters aan de slag kunnen als echte bouwvakkers. Maak een verkleedhoek waarin de kleuters een helm, een fluovestje, een bril, enzovoort kunnen vinden. In een andere hoek kan je speelgoedvoorwerpen (hamer, schop,…) –en voertuigen voorzien (bulldozer, graafmachines, auto's,…). Je kan ook bakstenen in de klas halen en de kleuters zelf een muurtje laten bouwen. Kunnen ze recht bouwen?
- **Telefoneerspelletje (vanaf dag 2)** (voor in een hoek): de ko beschrijft enkele situaties waarin iets is misgelopen (bv. De kraan lekt). Wie zouden de kleuters kunnen opbellen om dit op te lossen? De loodgieter? De architect? Of de metselaar? Herhaal de definities met de prenten van de wereldwoorden wanneer dit nodig is. Laat de kleuter motiveren waarom deze persoon moet opgebeld worden en geef ze de kans om het telefoongesprek zelf uit te spelen.
- **Een beroemde prent:** op blz. 7-8 van het verhalend prentenboek over 'een dag met de dierenbouwers' zie je de dieren lunchen op een hijskraan. Deze prent doet heel erg denken aan de beroemde zwart-witprent 'Lunch atop a skyscraper' van Charles Clyde Ebbets.

Het is interessant om deze prent af te printen en ook op te hangen. Laat de kleuters kijken naar de prent en de prent. Is het gevaarlijk om daar te eten? Hebben die personen op de prent dit echt gedaan, denk je? Hierover een kort gesprekje houden kan gelden als een leuk tussendoortje.
Voor meer informatie over de prent:
http://nl.wikipedia.org/wiki/Lunch_atop_a_Skyscraper of
http://affr.nl/reviews/it_could_have_been_my_grandfat.html